MONITOR
Na R. P. 1777.
Nro: VI.
Dnia 18. Stycznia

Non te moveat authoritas dicentis, non quis, ſed quid & ubi dicat attendito.

Mci Panie MONITOR.

ZDarzyło mi ſię czytać niedawno w przeſzło-rocznych Gazetach o ſtateczności Panny młodey u Ołtarza *w Montpellier* okazaney, à oraz o ſumiennym y rozumnym poſtępku przyſtępuiącego z nią do Ołtarza Pana młodego. Z tego tak wſpaniałego Heroizmu dwa upatruię pożytki, ie-

F den

den dla Rzepltey, drugi w ſzczegulności dla wſzyſtkich bezżennych. Ta tak doſkonała ſtateczność Damy, ktora uczyniwſzy raz przyrzeczenie ſwey przyiaźni tak maiętnemu iak ſama Kawalerowi, gdy przymuſzona od źwierzchności iść do ślubu z innym maiętnym, bez wſzelkiey boiaźni iawnie u Ołtarza wyznała, iż przyſięga ale pierwſzemu, powinna bydź wzorem dla naſzych Panienek, iak maią bydź ſtateczne w uczynionych raz Kawalerom przyrzeczeniach, y iak nie dbać na wſzelkie nierozumney źwierzchności pogrożki w owym momencie, od ktorego y doczesne y wieczne ich uſzczęśliwienie zawiſło; a iako tamtey nie bardzo poſażney w tymże ſamym momencie

Bog

Bog nadgrodził tę ſtateczność, iż nie łakomiąc ſię poſtawionego przy ſobie Pana młodego doſtatkami, ani uwodząc ślepo źwierzchności boiaźnią, nie odważyła ſię na krzywoprzyſięſtwo, kiedy iey Pan młody uſłyſzawſzy o uczynionym w przod komu innemu przyrzeczeniu, połowę ſwey fortuny oddał na poſag, uſtępuiąc ſwey nieſłuſzney pretenſyi; rowney albo ieſzcze obfitſzey nadgrody powinna ſię ſpodziewać każda, ktoraby na wzor iey poſtąpiła ſobie w tey mierze.

Ah Mci Panie Monitor! obfite Panegiryki piſać by W. M. P. trzeba na pochwałę tey Heroiny. Prawda że ieſt Cudzoziemka (*a*) ale z takiego kraiu, ktorego my mody

(a) Montpellier (*mons Peſſulanus*) w Okcytanii, *prowincyi Francuſkiey*.

dy naywięcey chwalemy, y z wielką przyimuiemy usilnością. Takowe pochwały W. M. P. byłyby słodkim dla innych Dam powabem do podobnych Heroizmow, zwłaszcza w tym wieku, w ktorym naywięcey nad młodymi Panienkami dokazuie władnąca niemi przemoc.

Racz Mci Dobrodzieiu rekomendować wszystkim Damom naszym tę nową we Francyi ziawioną modę. Jeśli inne nie potrzebne z taką przyimuią usilnością, czemużby tey tak chwalebney y użyteczney chwycić się nie mogły, wszak ich zawsze kontentuie nowość, za coż się iuż maią kochać w tak zastarzałym, á im bardzo szkodliwym zwyczaiu? upewniam W. M. Pana, iż iak tylko Im za-

chwalisz, wszystkie się hurmem do niey udadzą.

To zaś nieznośne zawstydzenie owych *w Montpellier* Rodzicow, powinnoby bydź dla naszych zwierzchności, wstrętem od podobnego z Panienkami postępowania.

Racz tedy W. M. Pan swemi mądremi uwagami wypersfwadować Damom naszym, iak wielkiego waloru iest u Boga czy to ustne, czy pisane przyiaźni przyrzeczenie, y iaki za niedotrzymanie go trza oddać Bogu rachunek, oświeć Ie W. M. Pan że nie tylko formalney przysięgi, ale nawet y prostego z rozmysłem przyrzeczenia obowiązane są dochować, iże gdzie idzie o dotrzymanie danego słowa, nie są bynaymniey obowiązane

dać powodować się woli nierozumney zwierzchności. Zeby zaś tym skuteczniey nakłonić ie do zachowania uczynionych przyrzeczeń, należałoby zwolnić surowe ich zwierzchności, przez wyperswadowanie Im, iż przymuszaiąc Panienki dwoiako grzeszą y przeciw Bogu, y przeciw Oyczyznie. Przeciw Bogu, nayprzod przez krzywoprzysięstwo powierzonych Im Panienek, powtore przez danie Im okazyi do złego życia. Przeciw Oyczyznie, nayprzod przez nieustanne w źle dobranym małżeństwie kłotnie, ktore ich usposabiaią do zaniedbania winnych Oyczyźnie obowiązkow, (*b*) marnotrawienia substancyi na pokątne affekty przez wzaiemny do siebie

(b) *Conturbatus animi non est aptus ad exeqvendum munus suum.*

ſiebie reſſentyment. Powtore iako ſię nieraz zdarza, przez wydanie na świat nieprawego potomſtwa, à Oyczyznie na nic zdatnych obywatelow. Niechby miały zwierzchności naſze moc radzenia y perſwadowania oſobliwie na dobre, ale nie gwałtownego przymuſzania na złe. Jakom ſam był niedawno świadkiem takowego w Kraiu naſzym przykładu, że młoda Panienka zaſtraſzona od zwierzchności karą, zaślubiona była temu, ktorego nie kochała bynaymniey, á w prędce potym w ſeperacyi nędznego dokończyła życia, przy obfitym łez wylaniu nie wcześnie żałuiących Rodzicow, ktorym nie była pociechą, ani Oyczyźnie pożytkiem przez przymnożenie obywatelow.

Może

Może mię kto cenzorować, że wystawuiąc za wzor Francuską Heroinę, zamilczałem o owym Panu młodym, nie ganię ia go, y owszem nietylko sądzę bydź wszelkich pochwał godnym, ale ieszcze sam bym mu gotow przypisać iaki Panegiryk, y wystawić go za wzor naszym Kawalerom, gdybym sobie życzył słyszeć o podobnych przymusach, ale gdy tego sobie y nikomu nie życzę, na coż się przyda zachęcać do takiey cnoty, bez ktorey potrzeby lepiey żeby się obeszło? wolę tedy W. M. Pana obligować, żebyś w to potrafił, aby iak Damy, tak Kawalerowie nasi nie byli obowiązani zdobywać się na takie Heroizmy.

Patr: Kraiolubski.